

Klimat- och näringslivsdepartementet

Boverket
Box 534
371 23 KARLSKRONA

Uppdrag att genomföra en översyn av systemet med energideklarationer enligt direktivet om byggnaders energiprestanda

Regeringens beslut

Regeringen ger Boverket i uppdrag att utreda hur systemet med energideklarationer kan utvecklas för att bli ett mer effektivt styrmedel, samt att ta fram vissa underlag för Sveriges genomförande av Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1275 av den 24 april 2024 om byggnaders energiprestanda (omarbetning) (EPBD). Uppdraget avser genomförande av artikel 12 ”Renoveringspass”, artikel 16 ”Datautbyte”, artikel 19 ”Energicertifikat”, artikel 20 ”Utfärdande av energicertifikat”, artikel 21 ”Uppvisande av energicertifikat”, artikel 22 ”Databaser för byggnaders energiprestanda”, artikel 23 ”Inspektioner”, artikel 24 ”Rapporter om inspektion av värme-, ventilations- och luftkonditioneringsystem”, artikel 25 ”Oberoende experter” och artikel 27 ”Oberoende kontrollsystem”.

Boverket ska:

1. utreda hur systemet med energideklarationer kan utvecklas dels för att anpassas till det omarbetade direktivet om byggnaders energiprestanda, dels för att på ett effektivt sätt bidra till energieffektiva byggnader med hållbara uppvärmningslösningar,
2. analysera och lämna förslag på genomförande av artiklarna 12.1–12.7, 16.1–16.4, 19.1–19.14, 20.1–20.8, 21.1–21.3, 22.1–22.5, 22.7, 23.1–23.9, 24.1–24.3, 25.1, 25.2 och 27.1–27.3 i EPBD,

3. ta fram förslag på lämpliga it-verktyg för administration och åtkomst av data i energideklarationer och andra relevanta styrmedel,
4. kartlägga om energideklarationerna i dag bidrar till tillräcklig information och rådgivning hos avsedd målgrupp, särskilt småhusägare,
5. ta fram förslag på hur uppföljning kan ske av i vilken mån energideklarationer, särskilt avseende småhus, används för att uppnå energieffektivisering, och
6. lämna nödvändiga författningsförslag.

Närmare om uppdraget

Boverket ska vid genomförandet av uppdraget ta hänsyn till de rekommendationer och slutsatser som Riksrevisionen tar upp i rapporten ”Systemet med energideklarationer – tydligt syfte men oklart mål” (RiR 2021:21). Förslag ska lämnas för att energideklarationer ska kunna bli ett mer effektivt styrmedel, som är bättre samordnat med andra styrmedel och som i högre grad bidrar till en samhällsekonomiskt effektiv användning av energi och andra resurser.

Genomförandet av uppdraget ska ske i samverkan med Statens energimyndighet (Energimyndigheten), vilket innebär att Energimyndigheten löpande ska hållas uppdaterad och vid behov bidra med relevant sakkunskap.

I punkt 3 ingår att göra en kartläggning av behovet av nya eller utvecklade it-verktyg och en bedömning av vilka möjliga alternativ som skulle kunna vara aktuella, samt vid behov och efter avstämning med Regeringskansliet påbörja upphandling av it-verktyg. Boverket ska inom uppdraget utreda hur fastighetsägare ska kunna få åtkomst till data från energideklarationer via Lantmäteriets användargränssnitt ”Min fastighet”. Denna utredning ska ske i samverkan med Lantmäteriet. Boverket ska även beakta möjliga synergier med andra it-verktyg och databaser inom angränsande områden, särskilt kopplat till energi- och klimatrådgivning (EKR), lagen om energikartläggning (EKL) och kravet på att ha energiledningssystem. Boverket ska inom ramen för uppdraget beakta behovet av informationssäkerhet. Dessutom ska Boverket så långt det är möjligt säkerställa att tredjepartsaktörer ska ha möjlighet att bygga tjänster som använder sig av data från systemet.

I punkt 4 ingår att utreda om energideklarationerna i dag ger småhusägarna avsedd information om hur energieffektivisering kan genomföras och om hushållen förses med tillräcklig information och rådgivning.

När det gäller punkt 5 bör Energimyndigheten ta fram underlag för hur uppföljningen ska kunna ske av i vilken mån målgrupperna för energideklarationer nås av och använder informationen för att genomföra energieffektivisering. Detta inkluderar i synnerhet ägare och köpare av småhus.

När det gäller förslag som avser byggnader med formellt skydd som del av en utvald miljö eller på grund av deras särskilda arkitektoniska eller historiska värde, eller andra kulturhistoriskt värdefulla byggnader, ska Boverket inhämta synpunkter från Riksantikvarieämbetet.

Boverket bör även beakta riksdagens tillkännagivande om uppförande av timmerhus och andra skyddsvärda byggnadstyper.

När det gäller artikel 12 om renoveringspass ska Boverket, om det bedöms lämpligt, föreslå hur renoveringspass ska kunna tillhandahållas genom ett digitalt verktyg, exempelvis av en tredjepartsaktör.

Boverket ska inom uppdraget utreda om Sverige bör använda möjligheten i artikel 19.2 att införa klass A0 före den 29 maj 2026, för att kunna använda denna klass för att beteckna nollutsläppsbyggnader och, om så är fallet, lämna nödvändiga förslag.

Boverket ska inom ramen för uppdraget utreda hur indikatorn livscykel-GWP ska redovisas i energideklarationerna, i enlighet med artikel 7 i direktivet.

Boverket ska utforma förslagen så att de på en övergripande nivå bidrar till en ändamålsenlig och samhällsekonomiskt effektiv implementering av direktivet. Om myndighetens förslag innebär offentliga finansiella kostnader ska förslag till finansiering lämnas. Konsekvensutredningen ska göras för att minimera risken för att olönsamma åtgärder behöver genomföras av hushåll och företag, se förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar. Myndigheten ska även beakta särskilda förutsättningar hos ideella organisationer som äger eller använder byggnader samt vikten av ett robust och leveranssäkert energisystem.

Boverket ska senast den 1 mars 2025 lämna en delredovisning som innehåller underlag med förslag på lämpliga författningsändringar, inklusive en konsekvensbeskrivning av förslagen. Senast den 15 september 2025 ska Boverket lämna en delredovisning om möjliga alternativ som finns för genomförande av direktivet, särskilt avseende punkt 3. Senast den 15 december 2025 ska myndigheten slutredovisa uppdraget. Redovisningarna ska lämnas till Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet).

Skälen för regeringens beslut

Den 28 maj 2024 trädde Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2024/1275 av den 24 april 2024 om byggnaders energiprestanda (omarbetning) (EPBD) i kraft. Direktivet är en del av 55-procentspaketet, som syftar till att EU senast år 2050 ska nå klimatneutralitet.

Bakgrunden till direktivet är att byggnader på unionsnivå i dag står för 40 % av den energi som används och 36 % av de energirelaterade direkta och indirekta växthusgasutsläppen och att energiförbättrande renovering av byggnader därför är viktigt för att minska EU:s energianvändning, klimatutsläpp och beroende av gasimport. Direktivet är också en del av genomförandet av ”renoveringsvågen” från 2020, som bland annat syftar till att fördubbla energirenoveringstakten fram till 2030.

I EPBD fastställs bland annat ett mål till 2050 att hela byggnadsbeståndet ska uppnå nollutsläppsbyggnadskriterierna. Det fastslås också krav på medlemsländerna att säkerställa en viss renovering av befintliga lokal- och bostadsbyggnader till 2030 och framåt. Utöver krav på renoveringar av byggnader så innehåller direktivet också särskilda bestämmelser om solenergi, laddinfrastruktur, energiklassning, energideklarationer, gemensamma kontaktpunkter, renoveringspass, smarthetsindikatorer för byggnader, finansiering och kompetensförsörjning.

Regeringen har i sin proposition om energipolitikens långsiktiga inriktning (prop. 2023/24:105) framhållit att en effektiv användning av energiresurser bidrar till ett hållbart samhälle och konkurrenskraft. Effektiv energianvändning bidrar också till lägre energikostnader, vilket stärker företagets konkurrenskraft och minskar konsumenternas sårbarhet för höga energipriser. Utöver sänkta kostnader för enskilda hushåll och företag kan effektiviseringar även ge effekt på systemnivå, inte minst på elmarknaden där priset sätts av produktionen med högst marginalkostnad.

Regeringen avser att se över målet för energieffektivisering i syfte att tydligare främja en samhällsekonomiskt effektiv användning av energi och ett effektivt nyttjande av energisystemet som bidrar till den gröna omställningen. Genomförandet av nya EU-direktiv, som EPBD, kommer att utgöra en grund för översynen av målet.

Riksrevisionen har under 2020 och 2021 granskat systemet med energideklarationer av byggnader. Deras slutsats är att energideklarationerna i nuläget har svaga förutsättningar att få enskilda småhusägare att genomföra energieffektiviserande åtgärder. För att åtgärda detta rekommenderar Riksrevisionen att Boverket ges i uppdrag att utreda hur energideklarationerna kan effektiviseras som styrmedel. Riksrevisionen ger även ytterligare rekommendationer till Boverket och till Statens energimyndighet när det gäller informationsgivning och uppföljning.

I propositionen Energipolitikens långsiktiga inriktning (prop. 2023/24:105) gör regeringen bedömningen att systemet med energideklarationer bör ses över för att anpassas till EU:s uppdaterade krav enligt EPBD och för att på ett effektivt sätt bidra till energieffektiva byggnader med hållbara uppvärmningslösningar.

Nedan framgår vilka krav det omarbetade direktivet ställer inom respektive artikel.

Enligt artikel 12 om renoveringspass ska medlemsländerna införa ett system som grundar sig på den EU-gemensamma ram som framgår av bilaga VIII. Renoveringspass ska dock vara frivilliga för byggnadsägare, om inte medlemsländerna beslutar annat.

Artikel 16 fastställer att medlemsstaterna ska se till att fastighetsägare och boende ska få ta del av sin data om byggnadssystem. Dessa data ska även kunna göras tillgängliga för tredje part.

Av artikel 19 framgår de nya kraven för energideklarationer. I artikeln ställs också krav på de rekommendationer på åtgärder som ska lämnas i samband med energideklarationer.

Artikel 20 innehåller krav om utfärdande av energideklarationer och om vid vilka tillfällen som de ska kunna visas upp (t.ex. försäljning eller uthyrning).

Artikel 21 tar upp på vilket sätt energideklarationer ska visas.

Av artikel 22 framgår kraven för databaser för byggnaders energiprestanda.

Vidare framgår av artikel 25 att medlemsstaterna ska se till att olika certifieringar, bedömningar och inspektioner utförs på ett oberoende sätt av kvalificerade eller certifierade experter.

Artikel 27 ställer krav på att ett oberoende kontrollsystem i enlighet med bilaga VI ska upprättas.

På regeringens vägnar

Ebba Busch

Tobias Walla

Kopia till

Finansdepartementet/BA, SFÖ och KO,
Landsbygds- och infrastrukturdepartementet /BB, SPN, US och SMF
Regeringskansliets förvaltningsavdelning
Boverket
Statens energimyndighet
Konjunkturinstitutet
Sveriges Kommuner och Regioner